

Cumhuriyet Dönemi ve Cumhuriyet Öncesi Dönem'de Eleştiri

1. Bir edebiyat âlemi var mı bizde? Edebiyatçılarımız yok demiyorum, olmaz olur mu? İşte şairler, hikâyeciler, denemeciler. Ara sıra eleştiriye özenenler de görülüyor. Edebiyatçılarımız var, edebiyat âlemimiz yok. Edebiyatçılarımız birbirlerini bilmiyor, bilmek istemiyor, bilmeyi gerekli bulmuyor da onun için. Hepsi de kendi içine büzülmüş, bir kendilerini düşünüyorlar, gözleri bir kendilerine dikili.

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Eleştirmen kendi fikirlerini ön planda tutmuştur.
B) Bir konudaki yanlışlıklar ortaya çıkarılmıştır.
C) Edebiyat âlemi ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmıştır.
D) Çeşitli belgelere dayanılarak eleştiri yapılmıştır.
E) Edebiyata ve sanatçılara dönük eleştiri yapılmıştır.

2. Aşağıdakilerden hangisi eleştiri türünün özelliklerinden değildir?

- A) Eleştiri bir sanatın, yazarın, eserin olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koymaktır.
B) Eleştiri, sanat yapıtının veya yazarın hak ettiği değeri kazanmasını sağlar.
C) Eleştiri; yazıldığı dönemin sosyal, siyasal ve edebî görüşünü ortaya koyar.
D) Eleştiri sayesinde sanatçı daha nitelikli eserler meydana getirmeye çalışır.
E) Eleştiri, olumsuzlukları ortaya koyduğu için nesnel değerlendirmeler yapılmasını sağlar.

3. Cemil Meriç'in eserlerinde portreler galerisindeymişsiniz gibi hissedersiniz kendinizi. Doğu'dan, Batı'dan, Kuzey'den, Güney'den; eskiden, yeniden; bizden, başkasından yüzlerce portre... Bu portrelerin hemen hepsi sanat, edebiyat ve düşünce insanıdır. Çünkü Cemil Meriç, geleceği kuranların sadece ve sadece sanat, edebiyat ve düşünce insanları olacağına inanır. Çünkü onların serleri aracılığıyla geleceğe bir ses bırakılacaktır.

Yukarıdaki parçada dil hangi işlevde kullanılmıştır?

- A) Sanatsal işlev
B) Göndergesel işlev
C) Dil ötesi işlev
D) Alıcıyı harekete geçirme işlevi
E) Kanalı kontrol işlevi

4. Gerçek şiir zevkinin ancak serbest nazımdan sonra başladığını sanıyorum. Serbest nazımdan önce yalnız bizde değil, Avrupalılarda da şiir kitapları bir yığın tatsız, lüzumsuz, eciş bücüş mısralarla doludur. En büyük şairler dahi onlardan kaçamaz. Serbest nazım bize ne zaman şiir söylenip ne zaman nesir söyleneceğini daha iyi anlattı. Biri kalkıp da nesirle söylenecek sözleri manzum söylerse gülüyoruz, sinirleniyoruz, çatlıyoruz o adama. Gülmekte, sinirlenmekte, çatlamakta da haklıyız. Çünkü şiirden yalnız vezin, kafiye beklemiyoruz; bir duyguya, bir heyecana yakışacak sesi bekliyoruz.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Hakiki şiir beğenisinin başlangıç zamanına
B) Eleştirinin bir sanat dalı olarak nasıl geliştiğine
C) Serbest nazımın edebiyatımızdaki önemine
D) İnsanların şiirden beklentilerinin neler olduğuna
E) Başkalarına şiirle ilgili hangi durumlarda kızdığımızı

5. Yakup Kadri'nin romanları "ırmak roman" türüne sokulabilir. Bunlar, Osmanlı-Türk toplumunun Tanzimat'tan 1950'li yıllara kadar geçirdiği tarihsel ve toplumsal dönüşümleri ele alır. Kıralık Konak, Nur Baba ve Hüküm Gecesi'nde Batılılaşma sürecinde kuşaklar arası çatışma, konak yaşamının ve büyük ailenin çözülüşü, geleneksel kurumların yozlaşması; Sodom ve Gomora ile Yaban'da işgal altındaki İstanbul, İstanbul kent soylusunun ihaneti ve iş birliği, Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında Türk köylüsünün ve aydınının durumu; Ankara ve Panorama'da savaş sonrasında Ankara'nın gelişmesi, devletin yeniden yapılanması ve devrimlerin gerçekleştirilmesi konuları işlenmiştir. Ona göre sanat; tarih ve toplumla hesaplaşan bir uğraş, sanatçı da toplumsal koşulların ortaya çıkarıp biçimlendirdiği bir insandır.

Bu parçayla ilgili aşağıda söylenenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Dil göndergesel işlevde kullanılmıştır.
B) Uzun cümlelere yer verilmiştir.
C) Tanımlamalara başvurulmuştur.
D) Sanatsal bir metinden alınmıştır.
E) Eserler gruplandırılarak tanıtılmıştır.

Cumhuriyet Dönemi ve Cumhuriyet Öncesi Dönem'de Eleştiri

6. Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın son eseri "Üç Şehitler Destanı" 1949 yılında İstanbul'da basılmış. Yüz kuruşa satılan altmış iki sayfalık bir kitap bu. İkinci İnönü Savaşı sırasında Üç Şehitler Tepesi'nin nasıl altı kere kazanılıp kaybedildiğini anlatıyor. Çoğu, üç kıtayla altı dörtlük arasında değişen kırk dokuz parçadan meydana gelmiş. Bir iki istisna bir yana, bütün kıtalar dörder dizelik. Bu dizelerin birinciyle üçüncüleri ara sıra ama ikincileriyle dördüncüleri her zaman uyaklı.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sanat yapma kaygısıyla edebî sanatlara başvurulmuştur.
B) Bir eser hakkında öznel yorumlar yapılmadan bilgi verilmiştir.
C) Eleştirmen bilgi verirken kendi duygularından kurtulmamıştır.
D) Eserin olumsuz yönleri gözler önüne serilmiştir.
E) Eserdeki kişiler hakkında ayrıntılı değerlendirme yapılmıştır.

7. **Aşağıdakilerden hangisi eleştiri yazarlarının özelliklerinden biri değildir?**

- A) Eleştirmen kurallar koymalı ve hüküm vermelidir.
B) Her eseri dikkatle incelemeli ve okuyucuya tanıtmalıdır.
C) Hoşuna gitmeyen eserleri bile tarafsız inceleyebilir.
D) Sabit fikirlere ve ön yargılara saplanmamalıdır.
E) Okuyucuya rehberlik etmeli, onun iyiyi ve kötüyü ayırmasına yardımcı olmalıdır.

8. Karacaoğlan'ı ben de severim, Pir Sultan Abdal'ı ben de severim ama onları yükseltmek için Fuzuli'nin, Baki'nin Nedim'in, Şeyh Galip'in hatta Enderunlu Vâsıf'ın alçaltılmasına, kötülenmesine dayanmam. Karacaoğlan da büyük şairdir, Fuzuli de büyük şairdir. Bak ne diyorsun: "Halk edebiyatının ruhu samimiliktir."

Bu parça aşağıdaki yazı türlerinden hangisinden alınmış olabilir?

- A) Fıkra
B) Günlük
C) Makale
D) Eleştiri
E) Sohbet

9. Demdeme - - - tarafından Saadet gazetesinde yayımlanan edebî tenkit dizisidir. Bu yazılarında sanatçı, Recaizade Mahmut Ekrem'in kendisine yönelttiği eleştirilere cevap vermiştir. Edebiyattaki değişikliklerin gelenekten ayrılmadan yapılması gerektiğini savunmuş, yenilik yapma adına şiirde biçim ve söyleyişi ihmal eden sanatçıları eleştirmiştir. Bunun üzerine Recaizade Mahmut Ekrem'in etrafında toplanan yenilik taraftarlarının eleştirilerine maruz kalmıştır.

Bu parçada sözü edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ziya Paşa
B) Namık Kemal
C) Muallim Naci
D) Abdülhak Hamit Tarhan
E) Ahmet Mithat Efendi

10. (I) Batılı tarzda eleştiri, edebiyatımızda Tanzimat Dönemi'nden itibaren görülür. (II) Bu dönemde önce dille ilgili eleştiriler yazılmış, sonra türün alanı özellikle Namık Kemal ve Recaizade Mahmut Ekrem tarafından genişletilmiştir. (III) Namık Kemal'in Tasvir-i Efkâr gazetesinde yayımlanan "Lisân-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhâzâtı Şâmilidir" yazısı, türün edebiyatımızdaki ilk örneğidir. (IV) Ziya Paşa'nın bu dönemde yazdığı Zemzeme, Namık Kemal'in Tahrir-i Harabat'ı türün önemli örnekleridir. (V) Servetifünun Dönemi'nde ise Ahmet Şuayip ve Hüseyin Cahit Yalçın gibi yazarlar nitelikli eleştiriler ortaya koymuştur.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisinde bilgi yanlışlığı söz konusudur?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. Bir roman, bir şiir niçin yazılır? Niçin okunur? Siz bana onu söyler misiniz? Sanat eserleri bir şey öğrenmek için mi, fayda için mi okunur? Bir şey öğretebilir, belki bir faydası olur. Ama siz bir romanı yahut bir şiir kitabını açtığınız zaman önce fayda mı düşünürsünüz? Önce zevklerinizi düşünmez misiniz?

Bu parçaya göre bir eleştirmenin eser karşısındaki tavrı aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Gerekiyorsa eseri kötülemekten kaçınmamalıdır.
B) Değerlendirme aşamasında nesnelliğini korumalıdır.
C) Fayda beklenmeyen eserleri okuma gereği duymalıdır.
D) Öğrenmek ve öğretmek için eser okumalıdır.
E) Kendi edebî beğenisini ön planda tutmalıdır.

